

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatelj je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja 8 K
pol leta 4 „
četrt leta 2 „
posamezne številke po 10 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštnine 6 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani, Gradišče št. 2.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Tržaško slovensko šolstvo.

Na shodu, ki so ga priredili slovenski starši pri Sv. Jakobu v Trstu in ki smo o njem že poročali, je nastopil kot glavni govornik dr. Rybař, ki je označil stališče tržaških Slovencev o šolstvu v Trstu tako-le:

Čuli ste že, da Italijani, ki imajo že vseh potrebnih šol, zahtevajo še najvišjo šolo — vseučilišče. Res je, da ima vsaka narodnost pravico do take šole. Tudi Italijanom ne odrekamo te pravice. Ali oni jo hočejo imeti samo v Trstu. Zakaj!? Zato, da bi ojačali tu svojo pozicijo proti nam, da bi imeli še eno trdnjavo, iz katere bi nas preganjali. Vlada jim je hotela dati vseučilišče v Roveretu ali pa tudi na Dunaju. Ali tega nočejo zaradi nas. Zato pa smo se mi oglasili najodločneje proti italijanskemu vseučilišču v Trstu, tako da so Italijani sami uvideli, da brez nas ne dosežejo svojega cilja.

Tu je govornik ponovil že znani historijat pogajanj z Italijani in je vzkliknil: „Ponavljam, mi ne zahtevamo le ene šole, ampak toliko, kolikor jih je primerno našemu številu, in poleg ljudskih zahtevamo tudi srednjih in strokovnih šol. Dokler ne dobimo mi teh šol, Italijani ne smejo dobiti univerze!“

Vprašanje je, kako naj postopamo nadalje? Moj prvi odgovor je: ne obupavati, ne odjenjevati! Tu pri Sv. Jakobu imate poseben odbor staršev za to vprašanje. Ta je tudi sklical današnji shod. Ta odbor in politiško društvo naj sporazumno pošljeta deputacijo na kompetentno mesto. Tam treba zopet in zopet govoriti in dokazovati s številkami svoje pravo. V številkah je moč. S tem orožjem stopajmo pred kompetentne faktorje in jih opozarjamo na njihovo dolžnost. Zahtevajmo od njih, da opozarjajo na Dunaju na ta škandal in da mi absolutno nočemo biti več tako traktirani kakor smo bili doslej in hočemo priti do svojih pravic!

Zveza slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic.

Dne 1. avgusta sta bili v Celju v okoliški šoli dve vodstveni seji in seja upravnega odbora „Zveze“.

Ob 8. uri so se zbrali vodstveni odborniki k seji, da se razgovore o točkah, ki so bile na vzporedju seje upravnega odbora.

Ob četrta na 12. je otvoril sejo upravnega odbora predsednikov namestnik tov. Mešiček. Zastopana je bila pretežna večina okrajnih učiteljskih društev po odposlancih: upravnih odbornikih. Prečital je pismo tovariša Kocbeka, ki odlaga mesto predsednika in sploh tudi mesto odbornika. Imel je naš dragi in priljubljeni tovariš in predsednik v rodovini nesrečo — nadaljuje tov. Mešiček doslovno — „kar boli tudi nas. Mi imamo sočutje z njim in kot dosedaj tudi zanaprej neomajano zupanje. Želeli bi, da bi še nadalje vodil našo organizacijo, ali ker on dosledno oklanja vsako izvolitev, se moramo vdati.“

Vsi navzočniki so pritrjevali govornikovim besedam, kar je znamenje, kako mil in drag je vsem dosedanji predsednik.

Tajnik tov. Šijanec je obširno poročal o stanju in delovanju „Zveze“ v dobi od 8. decembra 1907, ko je dosedanje vodstvo prevzelo „Zvezo“, do danes.

Hočemo o tem delovanju, kakor tudi o poročilu blagajnika tov. Pušenjaka ob priliki poročati, zato za danes to opustimo. — O delovanju socialnega odseka je poročal tov. Pesek, predsednik tega odseka.

Volitve so imele ta-le izid:

Vodstveni odbor: Predsednik Jos. Mešiček, nadučitelj v Sevnici; predsednikov namestnik Anton Petriček, nadučitelj v Žalcu; tajnik Ignacij Šijanec, učitelj v Gornjem gradu; blagajnik Anton Gnus, nadučitelj v Dolu; odbornika Ivan Pušenjak, šol. vodja v

Smihelu, in Anton Pesek, šol. vodja v Narpaljah.

Za pregledovalce računov so izbrani: Cimperšek Štefanija, Roš Miloš in Flerè Pavel.

Odborniki za „Lehrerbund“: razen predsednika, ki je eo ipso član Bundovega odbora kot 2. predsednik, še Knapič Ivan, Gnus Anton in Rajšp Josip.

Delegati za „Lehrerbund“: Gradišnik Armin, Jurko Radoslav, Klemenčič Josip (od Sv. Trojice v Slov. Gor.), Koropec Ivan, Lesjak Davorin, Polanec Gregor, Porekar Anton, Požegar Avguštin, Slane Ernst, Supan Ignacij, Šijanec Ignacij in Tomažič Janko.

Namestniki so: Cimperšek Štefanija, Scheligo Štefanija, Barle Karel in Flerè Pavel.

Delegati za „Zavezo avstr. jugoslov. učit. društev“: Burdian Ivan, Lesjak Martin, Porekar Anton.

V socialni odsek so se izvolili: Mešiček I., Pesek Anton, Kveder Karel, Luknar Marija, Voglar Franc, Gradišnik Armin, Černej Ljudevit in Slane Ernst.

Nadalje se je sklenilo, naj štajerski delegatje „Zaveze“ pri letošnjem delegacijskem zborovanju enotno volijo upravne odbornike, ki so tovariši: Gnus A., Mešiček I. in Šijanec Ig.

Za prihodnji dve leti se je določilo, da ostanejo prispevki okrajnih učiteljskih društev enaki sedanjim, namreč po eno krono od člana. — Glede določitve kraja in časa prihodnjega obnega zbora se je sklenilo, naj bo občni zbor v Celju — kdaj to pa se prepusti vodstvu. Pač pa naj bo občni zbor šele potem, ko bodo nova pravila že potrjena.

O pripravah za letošnjo glavno skupščino „Zaveze“ v Mariboru je poročal zvezin tajnik

in omenjal glede koncerta in drugih zadev sedanje stališče. — K tej točki so govorili še razni odborniki.

Ker smo dobili nova pravila vrnjena od oblastnije zaradi nekaterih malenkostnih nedostatkov, se je vsa zadeva izročila referentu Gnusu, da uredi vso zadevo. Po razgovoru o nekaterih internih zadevah je zaključil predsednik sejo, ki je trajala tri ure.

Po seji upravnega odbora je imelo novo vodstvo svojo sejo, pri kateri se je določil načelnikov namestnik, tajnik in blagajnik. Tudi se je sklenilo, da je vse denarne pošiljave na „Zvezo“ pošiljati samo blagajniku tovarišu Antonu Gnusu, nadučitelju v Dolu pri Hrastniku. To pa zaradi enostavnosti v poslovanju, opozarjamo na to vsa okrajna društva.

Sestanek slovenskih učiteljskih abiturientov in abiturientinj.

V „Mestnem domu“ v Ljubljani, se je vršil, kakor smo že poročali, ta sestanek dne 1. t. m. „Duh modernih idej preveva dušo mladih moči“ — V častnem številu so se zbrali abiturienti in abiturientinje vseh slovenskih učiteljskih, da skupno nastopijo pot življenja in skupno nastopijo za ideje, ki so v korist šolstvu in narodu.

Sestanek je otvoril abit. Hočevar, na katerega poziv se je volil za predsednika abit. Trafenik, podpredsednica abit. gđ. Sever, podpredsednik abit. Sosič iz Kopra, zapisnikar abit. Wudler iz Maribora. V imenu „Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“ pozdravlja zborovalce deželni poslanec tov. Gangl, ki poudarja, da to stori rad in s ponosom, ker vidi danes uresničeno idejo združenosti Slovenije v učiteljskih abiturientih. Združeni Slovenci vseh slovenskih učiteljskih sklepajo danes zvezo bratstva, kolegialnosti in

LISTEK.

Kako naj širi šola med narod smisel za snago?

Peter Medvešček.

(Dalje.)

II.

O vzrokih nesnage in zaprekah smisla za snago.

1. Prvi in glavni vzrok nesnage je pač pomanjkanje izobrazbe, pomanjkanje smisla za snago.

V spomin mi prihajajo prva leta mojega učiteljevanja. Kakšni so mi prihajali v šolo otroci v krajih, kjer sem služboval kot prvi učitelj?

Bili smo pred dobrim četrtsotletjem oni, ki smo morali orati ledino — za letnih 300 gl. Koliko sitnosti smo imeli, da smo d. segli, da so snemale deklice robeže za glave v šoli? Koliko zamere je bilo, ko smo prisilili dečke, da so si strigli lase! Za take malenkosti, ki so umljive same po sebi zdaj, je trebalo železne volje in boja pred četrtsotletjem.

Bil sem tedaj v lokalni, kjer se je vršila velika slavnost. Slavnostni govornik, priznan gramovnik v okraju, je nastopil s svojimi tezami, med katerimi je bila tudi, da je Bogu nedopadljivo dejanje, ako prihajajo dekleta, četudi v hudi vročini, razoglave lepo počesane v hram božji. In ta presneti mlad učitelj je tako predrzen, da ukazuje v šoli mladim deklicam — baš nasprotno.

E pur si muove! Z Galileo Galilejem vzklikam tudi jaz, da smisel za snago napreduje v kljub vsem zaprekam.

Dokler ni bilo šol med narodom, tudi ni bilo smisla za snago. Kdor je doživel slučaje, ko je bil učitelj zatožen od vseh poglavarjev v občini zaradi predrznosti, ker je želel, da naj bi hodili otroci vsaj ob nedeljah v nadaljevalni tečaj z osnaženim obuvalom, bo vedel soditi, kak napredek je storjen v razmeroma kratkem času.

Resnica je, da se otroci pričenjajo vedno umivati šele potem, ko pričnejo hoditi v šolo. Šola torej širi med narod smisel za snago že sama po svojih načelih, da imajo hoditi otroci snažni v šolo.

2. Nerednost in nemarnost gospodinjin gospodarjev v zvezi

nesnagne v hiši in zunaj nje. Kakor zanemarljiva gospodinja hišo znotraj, tako in še bolj dela gospodar zunaj hiše, na dvorišču. Priznati se mora, da se kaže tudi tu lep napredek.

Odstranitev zaprek ni nemogoča, niti težavna ni, ampak sloni večinoma na dobri volji. Kjer ni pravega smisla za snago, tam je nesnaga doma v domači hiši in domačem dvorišču.

Snaga igra kaj važno vlogo med narodom našim; ona je večkrat ena tistih sredstev, ki sklepajo celo rodovinsko vez. Snago ljubeče deklice dobi lažje primerno oporo nego nesnažno. Žal, da mnoga mlada žena v jarmu sv. Luke pozabi na snago ter je kriva, da moč zanemarljiva doma, iščeč nadomestila zunaj nesnažnega doma, tudi v krmi.

Naše gospodinjje bi morale skrbeti, da s pomočjo snage napravljajo domačo hišo prijetno, da bi tako bolj pridrževale gospodarja pri domu; s snago v hiši bi vplivale na gospodarja, da bi skrbel za snago na dvorišču in sploh v bližnji okolici hiše. Na snažni gospodinji zavisi mnogo tudi snaga okoli hiše. Prijetno snažna notranjščina kliče po enaki okolici.

3. Vzrok nesnage na obč. poteh, cestah

in trgih je občinska oprava in pomanjkanje sredstev naših občin. Skrb za snago javnih prostorov ima občina. Ako nimajo občinarji smisla za snago v svojih domačih hišah in na svojih lastnih prostorih okoli hiše, ne morejo imeti smisla za snago tudi obč. zastopniki, in tudi ne župan, ki ga volijo prvi.

Stroški, ki bi jih imela občina, ako ima nje oprava smisel za snago javnih prostorov, ne bi bili preveliki, ako bi se leto za letom delalo za snago. Letos bi se odstranile z kanalizacijo ene zapreke, drugo leto katera druga. Žal, da pomanjkuje večkrat smisla za snago in zaradi tega se boji občina vsakih večjih stroškov, ker naše občine večkrat nimajo potrebnih sredstev. Nič čudnega ni torej, ako izgledajo marsikje javni prostori naših občin tako, da glasno pripovedujejo domačinom, a še bolj tujcem, da njih opravniki nimajo smisla za snago. V takih občinah ni niti misliti na kako važno panogo javne blaginje, kakor postaja promet s tujci. Malo večja zapreka je pomanjkanje smisla za snago kakor pomanjkanje sredstev, ki imajo večkrat svoj izvir baš v snagi.

(Dalje.)

smisla skupnosti, da se tako razstanejo širom slovenskih pokrajin. Po šestnajstih letih, ker je ostalo le pri prvem poizkusu, so se zopet zbrali danes učiteljski abiturienti, da si pregledajo svoj delokrog in dolžnosti, t. j. dolžnosti do samega sebe, stanu, naroda, ljudstva. Točno izpolnjevanje stanovskih dolžnosti in dolžnosti do naroda nas pa privede do tega, da smo narodni, napredni, demokratski in ljudstvu vdani učitelji. Torej izpolnjevanje stanovskih dolžnosti, delo za narod in ljudstvo, biti sami čisti, to je agitacija za „Zavezo“! Da, resnično, zakaj če bomo na ta način agitirali, bodo naše vrste prave — „in palo bo blato, s katerim nas ometujejo naši nasprotniki, nanje nazaj!“ Veseli nas, da „Slovenec“ priznava, da „Zaveza“ sprejema le značajne ljudi in ne morebiti propalci! Ganglov govor je bil sprejet z burnim odobravanjem.

Eksekutiva nar. rad. dijaštva je poslala pismen pozdrav in vabilo na septemberski shod.

V kolikor smo se informirali, se je dalo kler. kolegom abit. na prosto, da vabijo „Slomškovo zvezo“, kakor naprednim, da vabijo „Zavezo“. Drugih društev se pa sploh ni posebe vabilo in je bilo tozadevno le izraženo vse v notici: „Prijatelji abiturientov in stanovske vzajemnosti dobro došli!“ Če se torej „Slov. dij. zveza“ ne zanima za stvar, „Slovenec“ pa morebiti ni ponatisnil notice in čaka zveza posebnega povabila, je to njih krivda!

Referati so bili vseskoz stvarni in jako informativni za bodoče učitelje. Poročali so: abit. Škof o „Učiteljskih organizacijah“, abit. Kavčič o „Okrajnih učiteljskih društvih“, abit. Sosič o „Razmerah na koprskem učiteljskem“, abit. gđ. Keržičeva „Žensko vprašanje in učiteljica“. Ta referat je vreden pohvale in nas neizmerno veseli, da so se tudi učiteljice pričele gibati in boriti za svoje in naše pravo. — Abit. gđ. Susteršičeva o „Narodni vzgoji“, abit. Vrhovec o „Pomeni telovadbe“, abit. Cerar o „Šoli in domu“. Referate objavimo v celoti.

V debato so posegli tovariši: Dimnik, Črnagoj, Šraj, Gangl in abit. gđ. Severjeva. K agitaciji za „Sokola“ bodi omenjeno, da so tudi fakta, ki niso všeč vsem, in „resnica tudi v oči bode“! Kar se pa tiče „nestrankarstva“, se je vršilo to le v tej meri, kolikor smo zgoraj omenili, in da so se poslala poročila v vse liste, kakor dala prosta beseda tudi klerikalnemu kolegu. Drugih kompromisov ni bilo! Seveda „Slovenec“, ki živi v dobi kompromisov, si je razlagal to stvar po svoje in je bil mnenja, da je prvi pogoj: v „Slomškarijo“ in mlačnost. Seveda, ko je izprevidel, da se ni referiralo in govorilo po njega želji in se niso uresničile njega nade, je brž očital netaktnost in izkoriščanje naprednim kolegom. Če bi se pa to zgodilo v nasprotnem smislu, bi to prezrl in triumfiral! Toliko v pojasnilo, v kolikor smo se informirali, da si bo vedel varuh „Slomškarjev“ — „Slovenec“ — to razlagati!

Brzobjavne pozdrave so poslali tudi učitelji-rojaki iz Sežane.

Zvečer je bila na vrtu „Nar. doma“ veselica, kjer je igral lastni sekstet na lok, se je uprizorila burka „Putifarka“ in se je ob zvokih godbe razvila v kratkem animirana zabava, menjaje se v veselem pogovoru, petju, plesu in drugih zabavnih stvareh.

Kot prvo darilo so položili abiturienti dar „Učiteljskemu konviktu“! Le tako naprej! Sebi in narodu!

—mn—

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Iz Zaveze avstrijskih jugoslovenskih učiteljskih društev. Del-gate za glavno skupščino so dalje prijavila sledeča društva:

XXXII. Učiteljsko društvo za radovljjski okraj:

121. Schiffrer Egidij, učitelj na Jensenicah.

122. Erbežnik Ivan, učitelj na Bledu,

123. Drol Katarina, učiteljica v Zasipu.

124. Pogačnik Fanica, učiteljica v Ribnem.

125. Šega Ivan, učitelj v Radovljici.

XXXIII. Gornjegrajsko učiteljsko društvo:

126. Šijanec Ignacij, učitelj v Gornjem gradu.

127. Korban Josip, učitelj v Gornjem gradu.

XXXIV. Tolminsko učit. društvo:

128. Kutin Anton, c. kr. učitelj v Tolminu.

129. Anton Stres, nadučitelj v Cerknu.

130. Silvester Rodé, učitelj v Tolminu.

Vodstvo Zaveze.

Izleti po „Zavezini“ skupščini v Mariboru. Dodatno k izletom na Kozjak, na Pohorje in v Savinjske planine razpisujemo za one, ki ne gredo radi na hribe in planine, a vendar bi radi v veseli tovariški družbi si ogledali krasoto slovenske zemlje, četrti izlet:

po Murskem polju in po Ljutomerskih goricah.

V ponedeljek, dne 16. t. m., iz Maribora do Radgone. Odhod z brzovlakom 3:02, dohod v Spielfeld 3:23; nato z osebnim vlakom odhod 4:05; dohod v Radgono 5:10. Mogoče tudi iz Maribora 4:10: dohod v Spielfeld 4:39; odhod 7:00, dohod o Radgono ob 8:10 zvečer.

Ogled mesta. Prenočišče.

V torek, dne 17. t. m.: Radgona-Radince z železnice, odhod 6:00, prihod 6:17. Izlet h Kápeli, odkoder je krasen, jako inštruktiven razgled po Slovenskih in Ljutomerskih goricah, Murskem polju in tja čez Muro, daleč po Ogrskem. Nato ogledovanje kopalnišča Radince. Ob 12:00 uri z vlakom v Ljutomer, dohod 12:34. Tam skupni obed. Popoldan izlet na Ogrsko. Prenočišče v Ljutomeru.

V sredo, dne 18. t. m.: Ob 7. odhod na Strmec (1 uro) - Sv. Miklavž (obed). - Točno ob 12. uri v Jeruzalem (1 uro) na Stanko Vrazov dom (pol ure), v Svetinje (tričetrt ure) in v Ormož (1 in pol ure). Tukaj prenočevanje ali odpotovanje z nočnimi vlaki na Pragersko ali na Čakovac - Varaždin itd.

Cena prenočišč v Ljutomeru in v Ormožu do 1:70 K, obedov do 1:20 K.

Vodja izleta je tov. Janko Tomazič, nadučitelj v Stari cesti pri Ljutomeru. Udeležbo je javiti takoj! Podrobnosti se izvedo pri tovarišu voditelju.

Srednješolski vestnik.

** Realna gimnazija v Voloski. S prihodnjim šolskim letom otvorijo v Voloski prvi razred hrvaške realne gimnazije. To bo druga hrvaška srednja šola v Istri.

Oklic.

Dne 24. julija 1909 je bila v ormoškem okraju grozna toča, ki je v dvajsetih občinah skoraj vse uničila.

Od koruze štrlijo kvišku le gole bilke, oves in detelja je zabita v zemljo, sadno drevje je golo, gorice mestoma popolnoma upostošene, njive in travniki so poplavljeni, na strešni opeki so povsod luknje. Škoda znaša milijone. Ljudstvo obupuje, beda je grozna.

Da se nesrečnikom vsaj za prvi hip nekoliko opomore, se prosijo vsi človekoljubi za milodare, ki se naj pošiljajo blagajniku pod-pisanega pomožnega odbora, g. dr. Ivanu Omulecu v Ormožu.

Še tako majhen dar se sprejme s presrečno hvalo:

Ormož, dne 30. julija 1909.

Pomožni odbor:

Dr. Mir. Ploj, drž. poslanec.

Dr. Iv. Ceršak, c. kr. notar.

Dr. Iv. Presker, sodni svetnik.

Dr. Iv. Omulec, odvetnik in načelnik okr. zastopa.

Florijan Kuharič, okrajni odbornik in obč. predstojnik.

Leopold Pettovar, okrajni odbornik in posestnik.

Ivan Kočevar, okrajni odbornik in posestnik.

Književnost in umetnost.

Glasbeni ravnatelj in skladatelj Anton Foerster v Ljubljani je šel ta mesec v zaslužni pokoj. Od l. 1865. do konca meseca julija 1867. je bilo njegovo delovanje v Senju, potem pa 42 let neprenehoma v Ljubljani. Tu je bil najprej pevovodja v Čitalnici in kapelnik „Dramatičnega društva“ do leta 1868. Zamenivši ti službi z drugimi je bil potem 41 let v stolni cerkvi kot organist in kapelnik, 38 let učitelj petja na c. kr. srednjih šolah, 32 let ravnatelj orglarske šole, 19 let učitelj petja v semenišču duhovnov in 38 let učitelj petja in klavirja v dekliškem zavodu Huth. Kakor skladatelj je Anton Foerster zložil mnogo raznovrstnih skladb in je najodličnejši slovenski skladatelj.

Nov seznam knjig za ljudske knjižnice, izpopolnjen in povečan, izda v najkrajšem času „Prosveta“.

Politiški pregled.

* **Osební davki.** Dne 2. avgusta objavljene detailne številke o osebnih davkih za l. 1908. kažejo, da se je vseh osebnih davkov plačalo 188:3 milijonov kron, 13 milijonov več

ko v prejšnjem letu. Izvemši pridobinski davek, kažejo vsi drugi prirastek.

* **Češki klerikaleci proti obstrukciji.**

V Brnu je imel klerikalni poslanec Hruban shod, na katerem je ostro nastopil proti obstrukciji slovenskih klerikalcev in čeških agrarcev. Govoril je tudi poslanec Šrámek, ki je izrazil nado, da bo jeseni mogoče uspešnejše delovanje in da bo mogoče rešiti predloge, katerih rešitev bo v veliko korist ljudstvu.

* **Kongres za združenje obeh cerkva.** Od 31. julija do 2. avgusta se je vršil na Velehradu kongres unionistov, ki so se ga udeležili pripadniki rimske in pravoslavne cerkve. Kongres je imel namen, da pojasni preporna verska vprašanja in dobi pot do združitve pristašev obeh cerkva. Protektor kongresa je bil olomuški knez nadškof dr. Bauer. Predsedoval je levovski maloruski nadškof, grof Szepticki, zapisnikar je bil poslanec prelat dr. Stojan. Skoraj vse avstrijske bogoslovne fakultete in zavodi so poslali svoje zastopnike; tudi iz Rusko-Poljske, Bolgarske in iz Carigrada je prišlo mnogo profesorjev in teologov. Kongresa se je udeležil tudi prošt ruskega poslaništva v Berlinu, Malcev.

* **O Nastiću**, o tej kronski priči v „veleizdajniškem“ procesu v Zagrebu, se čujejo vedno lepše stvari. Stijepo Kobasica piše v „Zastavi“, da je Nastić homoseksualen, da je navaden tat, ki je ukradel v dvornem gledališču daljnogled in bil zaradi tatvine izgnan iz bosanskega konvikta na Dunaju, da je osleparil neko srbsko dekle na Dunaju za denar in poštenje, da je sploh slepar. Črnogorski ministrski predsednik dr. Tomanović se je izjavil napram hrv. novinarju Uzelacu, da bi bili v Črnigori obdržali Nastića v zaporu, če bi le približno vedeli, kak lopov je ta kronska priča.

* **Protest uglednih Angležev proti ruski strahovladi.** Angleškemu min. preds. Asquithu je bilo izročeno od 183 uglednih Angležev — med temi dva škofa, preko 70 parlamentarcev, več odličnih lordov, vseučiliških profesorjev itd. — podpisana protestna spomenica proti ruski strahovladi, proti neštetim obsodbam na smrt ter mučenju in zlostavljanju jetnikov. Omenjena spomenica zaključuje z besedami: „Ne zahtevamo direktne intervencije, a dobi se gotovo pot, po kateri zamore prijateljska vlada izvrševati svoj vpliv. Krivica, ki se godi Rusom, in naše ogorčenje nad tem sta važna faktorja v medsebojnem razmerju obeh dežel“. V interesu ruskega naroda, bi bilo želeli, da bi se v tem oziru pokazale blagodejne posledice rusko-angleškega prijateljstva. Narod brez svobode ne more napredovati ne gospodarski ne kulturno. Podlaga vsakemu napredku je svoboda, ki je pa danes v Rusiji še ne poznajo.

Vestnik.

† Jakob Vodeb.

Dne 9. t. m. je umrl v deželni bolnici v Ljubljani c. kr. šolski svetnik v p., Jakob Vodeb, po kratki, a mučni boleznii v 66. letu starosti. Rojen je bil na Spodnjem Štajerskem; obiskoval je celjsko gimnazijo, potem praško vseučilišče, kjer se je posvetil prirodnoznanstvu. Po končanem študiju je bil nekaj časa suplent na tedanji realni gimnaziji v Kranju in od l. 1872. profesor na ljubljanskem c. kr. moškem in ženskem učiteljskem. L. 1905. je stopil v pokoj in mu je cesar podelil ob tej priliki naslov šolskega svetnika. Od l. 1882. do 1884. je bil umrl tudi okrajni šolski nadzornik najprvo v novomeškem, potem krškem šolskem okraju, dolgo pa tudi član c. kr. izpraševalne komisije za obče ljudske in meščanske šole, kakor tudi namestnik ravnatelja te komisije. — Svetnik Vodeb je vzorno izvrševal svoj poklic, bil je neutrudljiv, vreden in natančen učitelj, dobrohoten predstojnik in koncilianten kolega, ki je vedno rad vsakomur pomagal. Zato bodo po njem žalovali vsi njegovi kolegi kakor tudi mnogobrojni njegovi učenci in učenke in mu ohranili zvest spomin. Svetnik Vodeb se je bavil do zadnjega časa z znanostjo, dokončal je predkratkim slovensko učno knjigo za opisno geometrijo. Blagemu učitelju časten spomin!

„Slovenec“ grozi! Misli namreč, da bo to, kar se ni dalo izvesti pri starejših, praktical sedaj na mlajših. S terorizmom, da bi preplašil mlajše učitelje! Ne vemo! — V svoji naivnosti meni, da njega vsemogočnost nima mej in je popolnoma pozabil, da se nahaja na Kranjskem. Kranjska še ni vesoljni svet! Naj „Slovenec“ preudari, da so Kranjski določene meje in so te meje veljavne tudi za slovensko klerikalno nasilje na učiteljstvo; preko teh mej ne sega njega moč z načelom: „Ubijemo te, ker si naš politični nasprotnik!“ V znamenju krščanske pravičnosti! — „Zdeležele!“ Kakor smo že poročali, ne pojde učiteljstvo na to vado! Da pa morajo isti člani „Slomškove zveze“ na svoje stroške k zborovanju, je obsebi umevno! Če računamo stvarno — delegatov bi bilo pre malo, če se pa pošlje vse, bi članarina ne zadoščala! Zato ne marate takega plačanega somišljenstva! Capito? — Prokleti hinavci! Tako jih je podžgal naš

zadnji uvodni članek. Vzel jim je sapo in — pamet!

Kazen za petami. Št. Lovrenc na Dolenskem je tisti nesrečni kraj, kjer dela sramoto svoji cerkvi krvoločni župnik Oblak. Ta namestnik božji ima na vesti tudi nesrečno usodo tovariša Potokarja, ki ga je preganjal in denunciral toliko časa, da ga je naš slavni brezsrčni deželni šolski svet v Ljubljani z nedolžnimi otročiči vred pognal v prognanstvo, v kranjsko Sibirijo. Ta vnebovpijoča krivica se že maščuje nad zlodejci. Dne 31. pret. mes. je bil namreč župnik Oblak pred okrožnim sodiščem obsojen na 14 dni ječe, ker je nekemu cestarju grozil z revolverjem, ga pestil in davil ob belem dnevu na cesti. Mislite si takega dušnega pastirja! Noben kravji pastir ni tako sirov! In zaradi take sirovine mora Potokar v prognanstvo! Kje pa je Pravica božja, da še bolj ne udari svojih sramotilcev?! Toda kakor kaže Oblakov slučaj — hodi kazen za petami, zakaj vsako zlobno in krivično dejanje rodi prokletstvo, ki ostane vekomaj: — To naj preudarijo tisti, ki nosijo Boga na jeziku, v sreču pa hudobijo in strup! Tudi oni bodo deležni prokletstva!

Klerikalizem in nauki katoliške cerkve. Klerikalizem se sicer jako poteza za našo vero, vendar dela proti njenim naukom. Po katekizmu je obrekovanje in opravljanje greh. Klerikalec pa sme v svojem časopisu in na priznici oboje — pričakujemo, da se celo razpišejo odpustki za obrekovanje v „katoliškem časopisu. „Ljubi svojega bližnjega!“ je rekel Zveličar. Klerikalec pravi: „Škoduj mu, sovraži ga, če treba mu tudi numeriraj kosti!“ Kaj pa „Delavcem in najemnikom zaslužek odtrgovati ali zadrževati?“. Učiteljstvo dobro spoznava, kako se mu zadrževanje zaslužek, spoznava pa tudi, da je vera klerikalca nič, če gre za — denar in lastno korist. Na katoliški podlagi se sme vse: opravljati, obrekovati, prešešтовati...

V „Društveniku“ prilogi „Domo-ljubovi“, zopet čitamo: „Le škoda, da se povsod sliši tožba zaradi pomanjkanja izšolanih pevovodij. Tisti stan, ki bi imel največ prilike, poleg tega pa ima tudi socialno dolžnost (!) — to je učiteljski stan, se v svoji pretežni večini danes še odteguje tej svoji nalogi. Škoda, da na mesto učiteljstva še ni mogel povsod stopiti primerno plačan organist.“ Pripominjamo samo to: V nekem kraju je učitelj priredil z otroki šolarsko veselico, ki naj bi obsegala petje, deklamacije itd. Ko je bilo že vse pripravljeno in naznanjen dan prireditve, je začel župnik — ki bi moral časih malo v blaznico — nagovarjati ljudi, naj se nikar ne udeležijo šolarske veselice. Izjavil je tudi naravnost, da bi s tem trpela prireditve „Marijine družbe“. Tako je trpela šolarska veselica, samo da je drugo nedeljo nabral župnik več denarja za bogve kake namene. Seveda — na eni strani pod spretnim vodstvom dobro izšolani otroci, na drugi strani pa pod tepcem mrtve klade — pri tem trpi — ugled. Edino to nas tolaži, da se tudi ljudstvu že dani. Kako so preprosti ljudje že nasprotni vladajočim razmeram, je znano samo nam, ki živimo med ljudstvom. Bil sem pri razgovoru pametnih mož, najboljših kmetov cele dežele in molče poslušal sodbe, ki jih S. L. S. in vsi njeni odseki ne morejo biti veseli. Pripominjam, da so bili to do sedaj najtrdnjeji stebri S. L. S. in da manjka samo za las, pa bodo najhujši njeni nasprotniki. — „Škoda, da namesto učiteljstva še ni mogel povsod stopiti primerno plačan organist.“ — Torej organistu še privoščijo „primerno“ plačo, seveda, učitelju ne, ker je to nižja kasta. O, to se bo še maščevalo!

Osební vesti na Kranjskem. Imenovani so za nadučitelje: Jos. Petrič iz Črešnjevca v Stopiče, Ivan Lokar iz Dobljic v Hrušico pri Ljubljani, Alojzij Marok iz Hinj v Nemško vas pri Trebnjem, Jos. Mihelič iz Sel pri Šumberku v Št. Lovrenc ob Temenici, Jos. Bregar v Zgornji Šiški; za šolske voditelje: Alojzij Koprivec na Robu, Fr. Lončar na Rakitni, Jos. Zbaničnik iz Zdihovca v Nemški Loki, Jos. Tavželj iz Čemšenika v Badomlju; imenovane, oziroma premeščene so učiteljice: Ana Pfeifer iz Mozlja v Toplo reber, Ana Vavken na Bučki, Emilija Volk na Raki, Marija pl. Kleinmayr iz Horjula v Šmartno pri Kranju, Ivana Premelč iz Št. Jerneja v Veliki trn, Amalija Tomec iz Sv. Križa na Žalno, Marija Benedek iz Planine v Kranjsko goro. — Upokojena sta začasno Josip Windisch, nadučitelj v Lienfeldu, in Ana Fabjan v Semiču. — Iz šolske službe je odpuščen Jos. Kikel v Hoheneggju na Kočevskem. — Emil Adamič pride iz Kamnika v Trst. — Ivana Valenčičeva, prov. učit. v Škofji Loki, pride kot taka na Dobravo pri Kropi. — Za prov. voditelja in učitelja v Ajdovici na Dolenskem je imenovan absol. učit. kandidat Ivan Muha.

Deželni šolski svet kranjski je, kakor poroča „Slov. Narod“, dospel sedaj že tako daleč, da uradno povprašuje, kako izvršujejo učiteljski kompetenti svoje verske dolžnosti. Kmalu bo vitez Kaltenegger pobiral izpovedne listke!

Posebne učiteljice ženskih ročnih del. Ker deklice na mnogo enozrednicah ne dobivajo nobenega pouka v ženskih ročnih delih,

Dalje v prilogi.

je deželni šolski svet s pritrditvijo deželnega odbora odredil, da se postavijo posebno izprašane učiteljice za ženska ročna dela v Črnomlju, v Postojni, v Vipavi, na Grosupljem, v Kresnicah in št. Gotardu. Te bodo oskrbovale ženska ročna dela po bližnjih enorazrednicah.

Razširjenje ljudskih šol na Kranjskem. S prihodnjim šolskim letom se razširijo naslednje šole: Vič v štirirazrednico s tremi paralelkami; Vrhnik v šestrazrednico z dvema paralelkama; Spodnja Šiška v šestrazrednico s 6 paralelkami; Sostro v štirirazrednico; v Ribnici dobi deška petrazrednica eno paralelko, deklinška šola se pa razširi v štirirazrednico z eno paralelko, deklinška šola v Novem mestu se polagoma razširi v petrazrednico in s to se združi višja deklinška šola, ki jo bodo oskrbovale šolske sestre. Stroške bo nosila Cimbasova ustanova. Izredna šola na Planini nad Jesenicami se izpremeni v pravilno enorazrednico.

Bankovec po 50 gl. in 5 gl. državni blagajni od 31. avgusta t. l. ne bo treba več sprejemati. V prometu je teh bankovcev še za dva in pol milijona kron. Do 31. avgusta se jih lahko še zamenja. Nam jih ne bo treba.

Moderno mučenštvo. Pišejo iz Celja dne 1. avgusta: Danes se tu že drugi pri „Zelenem travniku“ „koncertirali“ nedorasli fanti iz Ptuja (Pettauer-Knabenkapelle). Dečki v nežni starosti pa se izrabljajo ves dan do pozne noči — taki otročaji bi morali ob 8. zvečer v posteljo — v sebične namene. Kako se to zлага s sedanjim vzgojslovjem in kako se da tako ravnanje v sklad spravi s predpisiglede varstva — mladeži?! — Seve, Nemcem je vse dovoljeno! Žalostno pa je, da se med obraženci še nahajajo ljudje, ki odobravajo tako barbarsko uničevanje mladih bitij!

Iz sežanskega okraja. Dne 26. je bila seja ožjega in 27. julija pa pomnoženega okrajnega šol. sveta. Sprejelo se je na znanje, da je učitelj v Sežani tov. K. Gruntar imenovan v tržaško okolico, kakor tudi odpoved učitelja I. A. Suca v Mavhinjem od učiteljske službe. Učiteljica v Sežani g. K. Cafazura vložila je prošnjo za vpokojenje, kar se je sklenilo priporočati dež. š. svetu. da prošnji ugoditi. Izvršila so se še sledeča imenovanja učiteljskega osebja: Andrej Rojec iz Pliskovice v Velikidol; Milan Volkov iz Povirja v Pliskovico; Josip Rustja iz Velikidola v Komen; Furlan Janko iz Stomaža v Temnico; Albin Furlan iz Temnice v Sežano; Jos. Mahorčič iz Komna v Stomaž; Josip Pallor kot def. učitelj v Orleku ostane dodeljen šoli v Sežani; istotako se je imenovalo g. učiteljico Fr. Stipančič def. v okraju s službovanjem v Gorjanskem. G. učiteljica Ana Macarol iz Brestavice je premeščena v Povir; Olga Tomšič iz Povirja v Reprintabor; Ivana Lozej iz Repentabra dobila je dopust. Na novo so imenovani stedeči: Caharija Silvester za Povir in Stanko Vičič začasno kot okrajni pomožni učitelj; M. Turšič za Sežano in Jožefa Gaspari za Brestovico. Dovolilo se je raznim šolam poprave in opravo. Dovolilo se je tovarišem Jos. Macarolu in Jos. Pahoru, da se smeta udeležiti tečaja za obrtno spise v Ljubljani. — Vsled potrjenega načrta od strani dež. š. sveta, se sklene prizidati pri šol. poslopiju v Nabrežini. Dovolilo se 498 K za nakup knjig za ubožne učence. Sklene se dati kasneje primerno podporo šol. občini Lipa, ko zgradi novo šol. poslopije. — Dovolilo se privatni šoli v Tomaju podporo 650 K. — Dovolilo se razne poprave pri šol. stavbi in šol. vrtu v Tomaju. Sklene se zidati šol. poslopije v Komnu. Sklene se ustanoviti enorazredno ljudsko šolo v Volčjem gradu in istotako v Tomačeveci. Dovolilo se napraviti načrt za eno šol. sobo v Orleku.

Slavnost, ki jo je priredila šolska mladina v Tomišlju dne 29. junija t. l. po tem vzporedu: Petje (mešani zbor): Naša zvezda, Nazaj v planinski raj in Mogočno se dvigajo naše gore; deklamacija: Jefejeva prisega; igre: Krmar pri Zvitem rogu, Pri gosposdi in Kmet in fotograf, je uspela vsesploh sijajno. Ljudstvo je bilo očarano in navdušeno. Najiskrenejša hvala gg. tretjeletnikom, ki se niso ustrašili dolge poti iz Ljubljane in Kranja ter s petjem največ pripomogli k izvrstnemu uspehu. Hvala tudi g. prof. Petelinu, ki je prepustil svoj vrt, kjer se je vršila slavnost. Sploh vsem, ki so količička pripomogli k tej slavnosti — hvala!

Tako naj dela mladina! Abiturienti c. kr. velike realke v Spljetu so nabrali tekom treh let med seboj 2752 K za Ciril-Methodovo družbo v Istri.

Novo sredstvo za ponemčevanje šol. Te dni je bilo čitati po nemških listih poročilo nemške dijaške kuhinje v Mariboru, ki jo vzdržuje „Südmark“. Z nekim posebnim veseljem poročajo vodstvo, da so letos napravili 4 Nemci na učiteljsku izpit tudi iz slovenščine in tako dokazali svojo usposobljenost za pouk na slovenskih šolah v narodno-mešanih krajih, „kjer bi naj delovali za naš narod“. Tako bi se torej naselili sčasoma na naše šole nemški učitelji, ki bi tamkaj pridno ponemčevali slovensko dečo. Slovenski krajni šolski sveti, pazite, koga nastavite!

Kmetijski nadaljevalni tečaj. Za prihodnje poletne počitnice namerava ministrstvo ustanoviti kmetijski nadaljevalni tečaj za južne kraje države s srbsko-hrvaškim jezikom, ki bi ga zamogli po mnenju ministrstva obiskovati tudi nekateri učitelji na Primorskem. Deželni odbor bi bil — pravi ministrstvo — dosleden v namenih, ako bi podelil dotičnim učiteljem iz deželnega zaklada primerne ude podpore.

V. J. Havilček a bratr v Podčrbradeh, slavno znani izvozni dom modnega in ročnega tkanega blaga, razprodaja po dokončani sezoni po znatno znižanih cenah ostanke modnega blaga, sukna, delenov in pralne svile in priporočamo c. učiteljsvu to tvrdo v obilo naročbo. Pri naročbi se sklicujte na naš list, da dobite vzorce brezplačno.

Razgled po šolskem svetu.

Obisk vseučilišč v Nemčiji. Po najnovejših statističnih podatkih je bilo na vseh vseučiliščih v Nemčiji vpisanih v minolem poletnem semestru 51.700 dijakov, v zimskem semestru jih je bilo le 47.799.

Professor Anton vit. Randa, najslavnejši češki pravnik, je slavil 8. t. m. svojo 75. letnico. Prof. Randa je bil rojen 8. julija 1834 v Bystřici n. Uhl. na Češkem. Vse svoje dolgo in plodonosno življenje je posvetil češki pravniški vedi, ki ji je pridobil ugled in spoštovanje pred vsem znanstvenim svetom.

Nemški Schulverein največ žrtvuje za Češko. — Do konca l. 1908. je porabil za Češko 5.045.000 K, torej več kakor eno tretjino vseh podpor skupaj. Leta 1908. je za Češko žrtvoval 190.700 K.

Poljski učitelji zoper pouk nemščine. Zborovanje poljskih pedagogov v Levovu je sklenilo, da se mora iz učnih načrtov za ljudske šole na Galiskem popolnoma eliminirati pouk nemščine.

Ženske na nemških vseučiliščih. Glasom najnovejših statističnih podatkov je bilo v letnem semestru 1908/09 na vseh nemških vseučiliščih vpisanih 1441 žensk, največ na berlinskem vseučilišču, namreč 423. Na filozofske predmete odpada 713, na medicino 368, na matematiko in prirodne znanosti 100, državne znanosti 40, studij dentologije 40, pravne znanosti 25, luteransko bogoslovje 4, na farmacijo 3. — Temu številu treba dodati še 1104 hospitantin, tako da znaša skupno število ženskega dijaštva na vseučiliščih v Nemčiji 2545.

Jugoslovansko akademsko društvo v Brnu. V Brnu so ustanovili jugoslovanski slušatelji na ondotnih visokih tehniških šolah akademsko društvo „Jugoslavija“. Društvo ima nad 30 članov.

Naslednik Jagiča. Kakor javljajo je prof. Berneker iz Vratislave odbil ponujeno mu mesto profesorja slavistike na dunajskem vseučilišču.

Dvojna doktorica je sedaj grofica Albertina Marschalova, ki je promovirala za dr. med. Grofica je namreč že dr. filozofije. To je prvi slučaj, da si je kaka ženska na evropski univerzi pridobila dvojni doktorat.

Nova vseučilišča na Ruskem. Ministrstvo prosvete predloži čimprej državni dumi zakonski načrt o ustanovitvi novih vseučilišč. Za sedež novih univerz so izvoljena ta-le mesta: Jaroslav, Saratov, Vilna, Vitebsk, Minsk in Petrograd, ki dobi k dosežanju tudi drugo univerzo.

„Matica Srbska“ v Dubrovniku. Dne 2. t. m. je pričela v Dubrovniku svoje delovanje „Srbska Matica“. Maticoj je ustanovil veliki narodni dobrotnik Konstantin Vučković, ki je pred 16 leti umrl v Splietu in volil 320.000 kron za ustanovitev „Srbske Matice“ v Dubrovniku pod pogojem, da se ta institucija sme oživotvoriti šele 15 let po njegovi smrti. Včeraj je ta rok potekel in s tem dnevom je „Matica“ tudi pričela svoje delovanje.

Analfabeti v Italiji. Po ljudskem štetju je bilo v Italiji l. 1901. 32 mil. 500.000 prebivalcev, od teh je bilo 27 mil. 500.000 nad 6 let starih. Od slednjih je bilo 13 mil. 350.000 analfabetov (48,5%). Najslabše je glede izobrazbe v Siciliji, kjer je 73%, in v Kalabriji, kjer je 80% analfabetov.

Analfabeti v Bosni in Hercegovini. V šolskem letu 1907/08. je bilo v Bosni in Hercegovini 106 analfabetičnih tečajev, ki jih je obiskovalo 3324 učencev. Od teh je bilo 46% mohamedancev, 21% pravoslavnikov in 33% katolikov. Z uspehom je izvršilo te tečaje 2359 učencev, torej 70%.

Koliko je v Evropi vseučilišč? V Nemčiji 21, na Francoskem 16, v Avstriji 8, na Ogrskem 3, na Angleškem 15, v Italiji 21, v Rusiji 9, na Španskem 9, v Švici 7, v Belgiji 4, na Švedskem 3, na Rumunskem 2, Nizozemskem 5, Grško, Portugalsko, Norveško, Dansko, Bolgarsko, Hrvatsko in Srbija imajo vsaka po eno, skupno torej 130 s prilično 400.000 vpisanimi slušatelji.

Analfabeti na Ruskem. Na Ruskem je mnogo nepismenih narodov. Po popisu od l. 1897. spada na 1000 ljudi 789 analfabetov; pismenih bi bilo torej 211, medtem ko jih je v Belgiji 998, na Nemškem 980 in na Francoskem 979. Pri ženskah je

na Ruskem še slabše; od 1000 ne zna brati in pisati 869. Tudi v plemenitaških roduvinah ne manjka analfabetov, med 1000 jih je 289.

Žalostna kulturna slika. Po najnovejših statističnih podatkih je v glavnem mestu Galicije, Levovu, od 197.000 prebivalcev nič manj nego 58.000 analfabetov, in sicer petindvajsettisoč moških in 23.000 žensk. 4000 oseb zna le čitati, a pisati ne znajo. Torej skoro tretjina levovskega prebivalstva nima najelementarnejše izobrazbe. — Človek bi mislil, da se bo število analfabetov manjšalo, ali njihovo število v Levovu vse čimbolj narašča. Leto 1892. je bilo od 100 prebivalcev 23 analfabetov, a leta 1909. jih je že 30 odstotkov! Ali ne bi bilo bolje in narodneje, da se merodajni faktorji brigajo bolj za kulturno politiko in odstranijo grozne obojave, kakor da sejejo mržnjo med Poljaki in Malorusi!

Sprejem Židov v ruske visoke šole. V ruskem ministrskem svetu je bilo te dni sklenjeno, da se bodo odslej sprejemali na ruskih visokih šolah tudi židje, čeravno v omejenem številu.

Katoliško učiteljsko se nahaja v Feldkirchu na Predarlskem. Učiteljsko je bilo ustanovljeno leta 1888., ima pravico javnosti in ga vodijo šolski bratje. Letos je imelo učiteljsko blizu 300 gojencev iz raznih kronovin. Na tem učiteljsku je bilo izšolanih blizu 500 učiteljev.

Švedske ljudske šole so v vsakem oziru najlepše na svetu. Vsaka šola je okrašena s slikami iz prirode, iz domačega življenja in zgodovine. Velika slika, ki pride v švedsko šolo, mora biti v resnici umetniško delo, ki blagodejno vpliva na izobrazbo umetniškega okusa otrok. Na vseh ljudskih šolah se poučujejo otroci v ročnih delih in spretnostih. Na 3000 ljudskih šolah na Švedskem se poučujejo razna rokodelstva. Take šole so kakor moderno urejene, vzorne rokodelske delavnice. Posledice take vzgoje se kažejo v tem, da ni dežele na svetu, ki bi se mogla s svojimi rokodelskimi izdelki kosati s Švedsko. Na Švedskem imajo pa tudi 31 ljudskih vseučilišč, ki skrbje za izobrazbo preprostega ljudstva. Ljudska vseučilišča so že nad 40 let stare institucije, ki jih podpira država. Leta 1905 so imele 1660 slušateljev.

Šolski muzej. Mesto Vratislava se sme ponahati, da ima svoj mestni šolski muzej, ki je v popolnoma mestni upravi. Muzej obstoji iz petih oddelkov, in sicer: šolske stavbe in šolsko pohištvo, šolska higiena, učila, umetnostni stenski okraski za šolo in dom, knjižnica, kipi in slike slovenskih šolnikov. Med obiskovalci tega velezanimivega muzeja se nahajajo zapisani v spominskih knjižnici zastopniki vsega sveta, med njimi sta celo en japonski zdravnik in en Kitajec.

Nemški Schulverein je v zadnji dobi poslal podporo v Vojnik za telovadno orodje, v št. Ilj kot povišan prispevek za učna sredstva, v Brežice, kjer nemški otroški vrtec ne more izhajati ter je prosil, da se mu poveča podpora.

Državno podporo gospodinskih šol šolskih sester v Tomaju je dovolilo poljedelško ministrstvo, in sicer 10.000 K kot ustanovno podporo in letnih 2000 K kot vzdrževalno podporo skozi tri leta.

Z gospodarskega polja.

Zavod za pospeševanje obrti v Gorici je sklenil, da se ustanove gospodarske zadruge za čevljarje, tkalce in kovinarje po Goriskem. Posvetovanj in poizvedbe so se vršile v Gorici, Mirnu, Krminu in v Furlaniji. Ta zavod ustanovi v Gorici tudi svobodno risalno, kjer bo možno, da si stavbeni obrtniki, n. pr. zidarji, klesarji itd. iz mesta in dežele pridobe vsa potrebna znanja za tehniško-stavbno in okraševalno risanje. To risalno bo lahko obiskoval vsakdo, posebno ob nedeljah in praznikih. Zavod bo dajal tudi brezplačno nasvete in navodila v tej stroki. Prihodnji mesec pa se ustanovi poseben tečaj za elektro-tehniko, v septembru pa tečaj za knjigoveze.

Osuševanje ljubljanskega barja. C. kr. poljedelško ministrstvo je oddalo delo za osuševanje ljubljanskega barja podjetniku Czechowiczku na Dunaju. Dela so se že pričela. Najprvo se bo poglobila struga Gruberjevega prekopa. Ko se bodo v Gruberjevem prekopu dela končala, se bo pričelo pa čistiti strugo Ljubljaniče skozi mesto. Vsa dela se bodo morala končati l. 1913.

Izboljšanje planin. C. kr. ministrska komisija za agrarne operacije bo izboljšala na Kranjskem več planin. Izboljšanje bo imelo namen, da se povzdigne vrednost in izdatnost planin. Trebilo se bo plevel in kamenje s pašnika in planina vsako leto gnojila; zidali se bodo hlevi in naredile gnojne jame, vodnjaki s koriti in filtrom, koder ni studencev, ali vodni nabiralniki pri studencih, ponekod se bo vsejala dobra trava in izboljšali poti. Planšarstvo se bo na ta način racionalno povzdignilo.

Letošnja vinska letina bo slaba na Ogrskem, v Bolgariji, Srbiji in Švici; srednja na Nižjeavstrijskem in Tirolskem; dobra pa bo v Slavoniji, na Kranjskem, v Istri, Bosni in Hercegovini, Italiji, na Porenkem, Rumu-

niji, Španiji in Grškem. Dobra bo tudi na Štajerskem, koder še ni vinogradov zadela kaka ujma.

Zanimive številke. Piva se je navarilo na Avstrijskem l. 1908. nekaj nad 20 milijonov hl, 340.000 hl manj nego l. 1907. Kot vzrok temu nazadovanju se imenuje dobra vinska in sadna letina ter pivni bojot v alpskih in čeških deželah. — Poročilo tobačne režije za l. 1908. pa je hujše, ker pravi, da se je porabilo za 6% več tobaka, ko prejšnje leto, ali pa, da se je potrošilo za 14 mil. kron več za tobak ko 1907. leta. 261 mil. kron je šlo v dim.

Narodopisno razstavo napravijo 1910. l. v Levovu na proslavo 500 letnice bitve pri Grunenwaleu. Središče te razstave bo zgodovinski oddelek, obsegajoč 1. zemljevide in zemljevidski material, tikajoč se jagielovske dobe poljskega kraljevstva, 2. kiparska dela, ki nam kažejo različne strani zgodovinskega razvoja poljskega naroda; 3. gospodarsko stanje in sredstva za njega izboljšanje; 4. zgodovinske znamenitosti. Drugi del razstave bo posvečen narodopisu poznejših dob do naših dni. Mogoče je tudi, da bo ob tej priliki v Levovu vse-slovanska umetniška razstava.

Vseslovanska banka. Iz Petrograda poročajo, da je utemeljitelna glavnica za ustanovitev vseslovanske banke že zagotovljena.

Novosti v brzojavnem prometu. S 1. julijem t. l. je stopilo v brzojavnem prometu precej važnih novosti in veljavo; omenjamo v kratkih besedah najvažnejše. V besedilo brzojavk, ki se odposiljajo v kakem občevalnem jeziku, se smejo odslej poleg dosedaj dovoljenih okrajev (trgovske znamke, znaki mednarodne signalne knjige itd.) privzeti tudi dogovorjeni naslovi in borzni kurzi, ne da bi se brzojavko smatralo za šifrirano. Določila glede rabe dogovorjenega jezika (šifre) v brzojavnem besedilu so se izpolnila v tem, da morajo obstajati besede, bodisi resnične ali umetno sestavljene, iz zlogov, ki se izgovarjajo v kakem navadnem jeziku, in sicer v nemškem, angleškem, španskem, francoskem, holandskem, italijanskem, portugalskem ali latinskem. Črke z akcentom, kakor ä, á, é, ñ, õ, ü, ne smejo biti v takih brzojavkah. Besedilo brzojavk v dogovorjenem jeziku ali šifrah sme obstajati iz arabskih števil, iz posameznih črk ali zlogov, vendar se pa črke in številke v eni in isti skupini ne smejo rabiti. Novovpeljan za dostavljanje ponoči je „nuit“ pred naslovom, zaradi katerega se mora brzojavka takoj dostaviti. Pri brzojavkah v dogovorjenem jeziku se šteje vsak posamezen znek in tudi vsako ločilo, apostrof in vezaj kot posamezna beseda in je torej za vsak znak plačati pristojbino.

Iz slovanskih pokrajin.

O osnovi jamskega muzeja v Postojni. Ker se nahajajo v Postojnski jami priznana najkrasnejše okapine, posebno jamsko živalstvo, čigar najbolj znani in mnogozaželeni zastopnik je človeška ribica, ki so jo imeli veliko časa za zagonetno žival, in ker je o jami napisana že bogata literatura, ki razpravlja o nji in o Postojni z besedo in slikami, zato se je že večkrat izprožila misel o osnovi posebnega jamskega muzeja v Postojni. Toda te lepe namere, ki bi gotovo še bolj priljubila jama in še bolj povečala promet, žal, doslej ni bilo mogoče uresničiti, ker ni imela jamska uprava dovolj prostorov na razpolaganje. Danes pa je čas napočil, da je mogoče napraviti jamski muzej, ki bo ustrezal vsem željam in potrebam. V novem uradnem poslopiju c. kr. glavarstva so se napravili potrebni prostori za jamsko upravno komisijo. S tem se torej izpolni preiskrena želja, da se bo mogel osnovati jamski muzej, potem ko bo vse obilno prirodopisno in književno gradivo, ki se tiče postojnskih jam, skrbno urejeno in poshranjeno. Samo ob sebi se razume, da bo ta jamski muzej obiskovalcem Postojnske jame dostopen, t. j. da bo na željo spadal k obisku. Gotovo bo izvrstno služil svojemu znanstvenemu in praktičnemu namenu ter mnogo obiskovalcev Postojne in njene jame vzpodbudil, da bodo po več dni bivali v kraju, morebiti se bavili ondi celo dlje časa s študijami.

Ljubljana je imela dne 1. avgusta 1899 vsega skupaj 194 ulic, cesta in trgov s 1559 hišami. Dne 1. avgusta 1909 šteje pa 221 ulic, cesta in trgov s 1855 hišami. V desetih letih se je torej po regulaciji mesta število ulic, cesta in trgov pomnožilo za 27, število hiš je pa naraslo za 296.

Razstavo vsega slovanskega ča-sopisja namerava napraviti K. J. Gruber, ravnatelj celjskih zveznih podjetij na jesen v Narodnem ali pa v Sokolskem domu v Celju. Ta razstava bo združena s primernim predavanjem o postanku razvoja in kulturnem pomenu slovanskega ča-sopisja. Predaval bo prireditelj razstave sam, ki ima v podobnih podjetjih že velike izkušnje.

Na mednarodni telovadni tekmi v Luksemburgu so dosegli slovenski Sokoli lep uspeh. Tekme so se udeležili Francozje, Čehi, Italijani, Belgijci, Slovenci in Luksemburžani; v tem redu so tudi številke točk. Slovenci so torej nadkrilili Luksemburžane.

Pruska politika proti Poljakom. Vzlic silnim milijonom, ki jih troši pruska vlada za germanizacijo Poljakov, je uspeh te politike enak ničli. Leta 1890. je bilo v Nemčiji 2 mil. 922.475 Poljakov, 1900 l. 3 mil. 305.749, l. 1905. pa že 3 mil. 646.446. Osobito so se pomnožili Poljaki v okrožjih Düsseldorf, Arnsberg, Münster, Potsdam in Berlin, in sicer v Düsseldorfu od 4672 na 45.633, v Arnsdorfu od 20.131 na 97.702, v Münsteru od 5490 na 40.723, v Potsdamu od 9000 na 30.000, v Berlinu od 12.000 na 24.000. — To vzemirja nemške hakatiste in zato jim je zdaj žal, da so uvedli zakon o eksproprijaciji na Poznanjskem, ker s priseljevanjem Poljakov v nemške kraje postajajo ti dvojezični. Boje se posebno za Potsdam in Berlin. Zato bi zdaj najrajši, da bi vlada zabranila izseljevanje Poljakov iz Poznanjskega, ker vidijo, da ga ne morejo ponemčiti. — Res je: Kdor drugim jamo koplje, sam pade vanjo.

Sokolska razstava bo v Pragi povodom VI. vsesokolskega zleta l. 1912. V prvi vrsti bo kazala življenje in delo češkega sokolstva. Predočila bo organizacijo sokolstva od početka do danes, svrha sokolstva na polju telesne in duševne vzgoje, uspehe sokolstva, dalje vlogo sokolstva v boju za češke manjšine, v dviganju narodne zavesti, v širjenju ljudske prosvete. Razstava dokazuje, kaj vzmore pravo sokolsko delo, ki ima svoj temelj v nerazrušni sokolski disciplini.

General Kaulbars bolgarskim „Junakom“. Povodom iz'eta bolgarskih „Junakov“ v Odeso je imel glavni poveljnik odeski, general Kaulbars, navdušen govor Sokolom, iz katerega posnemamo sledeče stavke: „Zelim, da bi se vsi slovanski narodi razvijali v svoji rodni zemlji svobodno, kakor si sami želijo. Smer sokolskih društev utrja v meni vero, da vsi slovanski narodi, ko pride odločilni moment za obrambo slovanskih interesov, stopijo složno kakor en moč na bojišče za sveta prava slovanska. Sokolska društva goje čut vzajemnosti in slovanske edinost. In kakor se Sokoli na vežbališču brez pretjne pokoravajo pevelju, tako sem prepričan, da bodo tudi slovanski narodi znali zadostiti svoji dolžnosti in da se postavijo čelom proti skupnemu neprijatelju.“

Antimilitaristi na Češkem. V Pragi je bila razglašena obsodba proti 46 članom narodno-socialne stranke, ki jih je državni pravdnik obtožil zaradi antimilitaristiškega gibanja na Češkem. — Razprava je končala že 20. minolega meseca, obtožba pa je bila izrečena šele enajst dni pozneje. — Obsojenih je bilo enajst obtožencev na pet, oziroma štiri in tri mesece. Vsi ostali so bili obtožbe oproščeni.

Raznoterosti.

Koliko železne rude je še na svetu? Nekateri trde, da sestoji notranjost naše zemlje iz železnih rud in da je zaradi tega ta za človeško pleme tako potrebna ruda neizčrppljiva; drugi zopet trde, da to ni res, da so marveč skladi železne rude že jako omejeni ter jih cenijo skupaj na približno 9000 milijonov ton. Od te množine spada na Nemčijo 2200 milj., na Anglijo celo samo 220 milj. ton. Ako bi bilo to res in ako bi konzum železa tudi ne rastle, kar pa ni verjetno, bi v 90 letih človeštvo porabilo vse železo, kar ga je še na svetu.

Čudovita knjiga. V biblioteki nacionalni v Parizu se nahaja knjiga, ki ni ne pisana ne tiskana. Črke so izstrižene s škarjami, med listi pa je moder papir, ki omogoča čitanje.

Zrakoplovstvo je postalo moderno. Ko je pred enim tednom preplul rokavni kanal med Francijo in Anglijo Bleriot, francoski inženir, s svojim vodljivim zrakoplovom, se je polastila tudi drugih zrakoplovec želja po uspehih. Latham je padel že dvakrat v morje, toda njegovi poizkusi niso brez uspeha. Zeppelin II. zopet manevrira po zraku. Italijanski vojaški zrakoplov poleti za nekaj dni iz Rima v Benetke. V Rusiji ustanove na kijevski tehniko novo stolico za zrakoplovstvo. In Avstrija? Ta pojde menda zadnja v zrak. Avstrija erit in aere ultima!

Tobačni monopol na Francoskem je uvedel Napoleon po nekem plesu, na katerem je nosila žena nekega veletrgovca s tobakom neizmerno drage diamante. Napoleon je sklenil takoj državi zagotoviti nove ogromne dohodka, in po nekotikih dneh se je razglasil s cesarskim dekretom tobakni monopol.

Vročina v Ameriki. V Novem Jorku je bila prve dni t. m. jako velika vročina. V senci je bilo 42 stopinj toplote, na soncu pa 58. Celo mesto je bilo slično razgreti peči. Nad 25 tisoč ljudi, večinoma delavcev, je spalo na prostem, ker jih je hotela vročina v stanovanjih zadušiti. Ta grozna vročina se je raztezala od obale Atlantskega morja pa do misisipske doline, v kateri pokrajini je zaradi vročine umrlo mnogo ljudi. Poljedelski delavci niso mogli podnevi zaradi grozne vročine delati in delo je po velikih farmah zaradi tega zaostajalo.

Umazani Abdul Hamid. Odstavljeni turški sultan je bil velik umazanec. Dasi je plenil državne blaginje in je imel silne vsote denarja, je vendar ostal dolžan, kjer je mogel. Tako n. pr. ni plačal svojega telesnega zdrav-

nika. Nekemu detektivu, ki ga je naročil iz Pariza, da pazi na njegovo osebno varnost, ni več let izplačal nagrade. Učitelju fnancoščne svojega sina je ostal dolžan 1600 frankov na plači. Celo zlatarjem ni plačal dragocenosti, ki jih je potem velikodušno poklanjal svojim haremskim prijateljicam. — Svojemu bratu je pridržal apanažo celih 29 let. Proti Abdul Hamidu je vloženo neštivilno tožb na izplačanje dolga.

Sušica pojema v Nemčiji. Glasom najnovejših podatkov zdravstvenega odseka nemškega cesarstva, pojema sušica v Nemčiji. Dočim je leta 1899. v mestih (ki imajo nad 15.000 prebivalcev in v katerih se nahaja nad tretjino vsega prebivalstva Nemčije) umrlo za sušico na stotisoč 2263 ljudi, je znašala umrljivost leta 1904. samo 1927 na stotisoč. Tudi med kmetiškimi prebivalstvom je v istem času število od 2075 padlo na 1843. Vesel pojav je, da je umrljivost silno padla med osebami, ki so v dobi od 15. do 60. leta.

Razkuževanje vode. Na pariški akademiji sta izumila Courmont in Vogier nov način razkuževanja vode. — Dosedaj so vodo filtrirali ali ozonirali, kar je bilo jako zamudno in drago. Po novem načinu pa se razkuži voda lahko tudi v veliki množini obenem, in sicer tako poceni, da bo napravil ta izum popoln preobrat v javni higieni. — Naprava obstoji iz kremenaste svetilke, napolnjene z živim srebrom. Ta svetilka se vtakne v vodo ter spusti skozi njo primerno močan električen tok. Ta tok provzroča v svetilki neko zelenkasto luč, katere žarki pomore v vodi 30 do 35 cm v okolišju vse kužne in nezdrave mikrobe. Svetilka je po ceni in se rabi primerno jako dolgo. Izumitelja zatrjuje, da bi se rabile take svetilke jako uspešno tudi v rezerviranih mestnih vodovodov, kar bi bilo za meščanstvo v vsakem oziru neprecenljive vrednosti.

Mleko namesto alkohola. Osobe nemških državnih tiskaren (okolo 2400 oseb) je l. 1907. v svojih delavnicah popilo 27.019 litrov mleka, leta 1908. pa že 49.080 litrov. Poleg mleka so pili še druge brezalkoholne pijače, n. pr. blizu 100.000 steklenic Selterjeve vode, pokalice itd.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 3611. Kranjsko. 126 1—1

Na e. kr. rudniški ljudski šoli v Idriji se stalno popolniti službo učitelja eventualno učiteljice.

S to učiteljsko službo so spojeni prejemi IV. plačilnega razreda t. j. letnih 1000 K plače, 200 K dejalnostne doklade ter 6 petletnic po 100 K s pravico povišbe v višje plačilne razrede za moške in temu plačilnemu razredu primerni prejemi za ženske učne moči. Oženjeni učitelji dobivajo začasno 25% draginjsko doklado od plače.

Pravilno opremljene prošnje, katerim je priložiti tudi zdravstveno izpričevalo, se morajo vložiti najkasneje do

5. septembra t. l.

pri e. kr. rudniškem ravnateljstvu v Idriji.

Službo bo nastopiti s pričetkom II. šolskega polletja 1909/10.

C. kr. rudniško ravnateljstvo v Idriji,

dne 7. avgusta 1909.

Št. 1912. 128 1—1

Na petrazredni ljudski šoli pri Sv. Petru pri Ljubljani je stalno oddati dve učni mesti z zakoničnimi prejemki.

Pravilno opremljene prošnje za eno izmed teh služb je predpisanim potom semkaj predlagati do 10. septembra 1909.

V kranjski javni ljudskošolski službi še ne stalno nameščenih prosilci morajo z državnodržavnimi izpričevalom dokazati, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Ljubljani,

dne 3. avgusta 1909.

Št. 883. Štajersko. 125 1—1

Na petrazredni ljudski šoli pri Sv. Tomažu se stalno ali začasno namesti učiteljska služba z dohodki po III. krajnem razredu in s prosto izbo.

Dokazati je znanje obeh dež. jezikov.

Prosilci ali prosilke za to mesto naj vložijo svoje redno opremljene prošnje predpisanim potom do 8. septembra t. l. pri krajnem šolskem svetu pri Sv. Tomažu blizu Ormoža.

Okrajni šolski svet v Ormožu,

dne 6. avgusta 1909.

Št. 1727. Gorliško. 127 1—1

V šolskem okraju gorliške okolice se razpisujejo v definitivno nameščenje:

1. mesto nadučitelja na štirirazrednicah v Rihembergu in Solkanu, na trirazrednici v Ajdovščini in na dvorazrednicah v Bukovici, Črničah, Opatjem-selu, Ozeljanu, Ročinju in Sovodnjah;

2. mesto učitelja-voditelja na enorazrednicah v Dolu pri Opatjem-selu, na Gradišču, v Ločniku (slov. šola), Orehovljah, Vedrijanu, Višnjeviku, Zaloščah, Dolenji Branici, Gabrijah pri Šmarjah, na Otlici,

pri Sv. Tamažu, na Gorenjempolju, v Kalu, v Ligu, Lokoveu, pri Muroveh, v Plaveh in pri Voglarjih;

3. mesto potovalnega učitelja za St. Maver-Pod-sabotin, Gorenjo Tribušo-Krtovšče in Srednje-Kam-breško;

4. mesto učitelja na štirirazrednicah v Dorn-bergu, Podgori, Solkanu in Rihembergu ter na tri-razrednicah v Standrežu, Mirnu, Renčah, Vrtojbi, Ajdovščini in Sv. Križu;

5. mesto učiteljice na štirirazrednicah v Solkanu in Rihembergu, na trirazrednicah v Renčah, Vrtojbi, Ajdovščini in Sv. Križu, na dvorazrednicah v Buko-vici, St. Ferjanu, Kozani, Oseku (za ekspozituro v Vitovljah), Prvačini, na Vogerskem, v Črničah, Kam-njah, Šmarjah, Desklah in Ročinju.

S temi službami spojeni prejemi so določeni v postavi z dne 14. januarja 1906, dež. zak. št. 10.

Potovalni učitelji dobivajo tudi potnino letnih 260 K. Prosilci in prosilke za katero teh mest naj vložijo z vsemi izpričevali, imenovanimi dekreti in z dekreti o podeljenih petletnicah opremljene prošnje najpo-zneje do vstevšega 28. avgusta 1909 uradnim potom pri podpisanim okrajnem šolskem svetu.

Prepozno došle ali v gornjem roku nepopolno opremljene prošnje se ne bodo upoštevale.

C. kr. okrajni šolski svet v Gorici,

dne 6. avgusta 1909.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani. registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca julija: K 135.106'45.

Naznanilo. Kdor želi od zadruga kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znakah. Na prošnje brez vpošiljatve na-vedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2 2.—1/2 3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Našim rodbinam priporočamo 24

- Kolinsko cikorijo -

Slavnemu učiteljstvu se priporoča stara in znana gostilna pri

„Zlati ribi“.

Izborna kuhinja in klet. — Vsak petek raki in sveže morske ribe.

Za obilni obisk se priporoča

34 12—8

M. Rozman.

Ivan Bonač

v Ljubljani 121—3

Šelenburgove ulice 6

(nasproti glavne pošte)

priporoča slavnim šolskim vodstvom svojo

trgovino papirja in šolskih potrebščin.

Velika zaloga vsakovrstnih šolskih zvez-kov, papirja, črnila itd. — Edina zaloga najboljših svinčnikov v korist družbe sv. Cirila in Metoda.

(Prosim blagovolite zahtevati cenovnik, ki ga dopošljem brezplačno.)

Risarska stojala

iz močne l^a lepenke

z upognjenim hrbtom (nezarezanim)

po najnovjšem predpisu.

Velikosti I. = 240 × 195 mm à 10 vin.

II. = 280 × 200 mm à 12 vin.

III. = 350 × 250 mm à 22 vin.

Trpežne zaponke za pritrjevanje predlog 100 komadov K 2'—.

- Velika knjigovoznica -

v kateri se izdelujejo preprosta kakor tudi najfinjša dela. — Za šolske in ljudske knjižnice stavi posebno znižane cene in so take knjižice najtrpežnejše v močno platno vezane. — Oc. šolska vodstva naj blagovolijo radi cen vprašati.

Jernej Bahovec

trgovina s papirjem

poleg Prešernovega spomenika

priporoča slavnemu učiteljstvu in dru-gemu občinstvu svojo bogato zalogo

šolskih potrebščin, papirja, zvezkov, šolskih knjig, pisalnega in risalnega orodja, umetnin, trgovskih knjig, raz-glednic itd. 11 26—16

VERONIKA KENDA

v Ljubljani

na Dunajski cesti št. 20

priporoča p. n. krajnim šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljstvu svojo

veliko zalogo pisalnih in risalnih potrebščin.

Dalje imam v zalogi risalni papir raznih vrst v vseh predpisanih veli-kostih, pisalni in pismeni papir, zavitke različne velikosti, veliko iz-biro peres, držal, svinčnikov, gu-mic, krede, črnila, barvic, ravnil, ter vseh v to stroko spadajočih predmetov. 10 34—32

Postrežba točna in solidna.

Glavna zaloga

A. Slatnarjevih zvezkov.

Knjigarna

L. Schwentner

Ljubljana, Prešernove ulice 3

priporoča nastopne novosti:

Aškerc A.: Akropolis in pira-mide. Poetični sprehodi po Ori-entu. — Broširano K 3'—, eleg. vez. K 4'50. 92 30—7

Cankar Ivan: Za križem. Ob-sega 13 novel in črtic z epilo-gom. — Broširano K 3'—, eleg. vez. K 4'50.

Levstik Vladimir: Obsojenec. Vsebina: Nenormalni piščanec. Razmišljeni Vid. Mlada Breda in slepec. Rikard Malloprou. Broš. K 2'50, eleg. vez. K 3'50.

Milčinski Fran: Igračke. Črtice in podlistki. Broš. 2 K, el. vez. 3 K. Murnik Rado: Jari junaki. Hu-moreske. Br. K 2'50, el. vez. K 3'50.

Slaščičarna in pekarija

Jakob Zalaznik

Stari trg 21 22 8—8

Mestni trg 6 - Sv. Petra cesta 26

V poletnih mesecih

sladoled in ledena kava.

KAVARNA.

Telefon št. 194.

Zagrebska tovarna, tvrdke Henrik Francka sinov, v vsakem oziru novodobno urejena,

izdeluje svoje proizvode izključno le iz najboljših sirovin.

V Vaš prid bode, bodete li pri nakupovanju dajali prednost temu izvrstnemu proizvodu

pravemu :Franckovem: kavnem pridatku z mlinčkom,

iz zagrebske tovarne.

sl. Zaga V. Y 1162, 5:9 I. V.

Tovarniška znamka.

Ne zabite
„Učiteljskega konvikta!“

Gramofone in fonografe

z najboljšimi in najcenejšimi ploščami in valjarji priskrbuje **zastonj** in na mesečne obroke od 2 K naprej slov. reg. trdka

ZINAUER & Co, Sv. Jakob
v Slov. Goricah. 62 12-6

Cenovniki zastonj in poštne prosto.

Vsem onim, ki ljubijo zlahtno kapljico in dobro kuhinjo z vedno svežimi raznovrstnimi jedili priporoča svojo nanovo urejeno

restavrancija

kakor tudi moderno opremljeni in ceneni

hotel „Južni kolodvor“

nasproti kolodvoru in

hotel „TRIGLAV“

v Bohinjski Bistrici.

Krasna lega, največji komfort, planinsko letovišče.

A. Seidel,

restavrater.

68 12-5

Slavnemu učiteljstvu in ostalemu občinstvu se priporoča za obilen obisk

gostilna „pri Jurju“

na Dolenjski cesti

(v bližini dolenjskega kolodvora).

Priznana izborna vina, dobra kuhinja, lep senčnat vrt, steklen salon.

Točna postrežba, nizke cene!

Z odličnim spoštovanjem

Jurij Marencé,

87 10-6 gostilničar.

Naprednemu učiteljstvu!

Vsakdo bodi naročnik učiteljskih listov, ki so:

Učiteljski Tovariš
Popotnik Zvonček
Domače ognjišče
Naša bodočnost.

Vljudno priporočam p. n. učiteljstvu, krajnim šolskim svetom in šolskim vodstvom, kakor tudi raznim čitalnicam in ljudskim knjižnicam svojo že mnogo let obstoječo in sedaj na novo izvrstno preurejeno

knjigoveznico

Jos. Dežman

Ljubljana, Sv. Petra nasip šte. 7.

Izvršujem vsa dela, od preprostih do najfinjših. Posebno solidno in ceno vezanje knjig za šolske, ljudske in zasebne knjižnice ter čitalnice. Vežanje raznih zapisnikov, hranilnih in drugih knjižic ter izvrševanje vseh raznih del, ki spadajo v knjigoveško stroko.

Cene sigurno najnižje.

Pri večjih naročilih znaten popust, oziroma plačam poštino od pošiljatev z dežele. Tako da naročnik radi pošiljatev nima nikakih stroškov. 3 6-6

Slavnim šolskim vodstvom in gg. učiteljem vljudno priporočam svojo

izvrstno urejeno

knjigoveznico.

Izvršujem vsa v knjigoveško stroko spadajoča dela.

Za šolske in druge knjižnice sem upejal posebno trpežno in lično vezavo, namreč v celo močno platno ravno za isto ceno kakor do sedaj pol platno.

Pri večjih naročilih 10% popusta.

Za mnogobrojna naročila se priporoča

Anton Janežič

knjigovez 24 10-8

Ljubljana, Florijanske ulice 14.

Snažno se oblači

vsa rodovina, ki si naroči zbirko vzorcev iz češke tkalnice 111 52-6

Marije Jirsové

učiteljeve soproge

v Novém Hrádku n/ Met.

(dobaviteljica deželne osrednje zveze učiteljskih društev v Češkem kraljestvu).

Dobiva se 2-8 metrov dolgih odrezkov cečila, kanafasa, flanele, platna, modrotiska itd. Zavoj 45 m za 18 K, najlepša kvaliteta 40 m za 20 K franko, tudi polovico zavoja za 9, ozir. 10 K. Blago je stalnobarvno in močne kakovosti.

Naročite in ostanete stalni odjemalci. **Vzorci blaga zastonj in franko.**

Anton Šarc

Ljubljana, Sv. Petra cesta 8.

Specialna trgovina za opreme nevest. Moško, žensko, otroško in perilo za novorojence se po meri izdeluje solidno in najceneje. — Platno vseh širin za telesno in posteljno perilo, namizni prti, serviete, garniture za kavo, bele in barvaste, brisalke, žepni robci, brisalne rute, šifon, širting, kreton, batist itd. itd.

Najnovejše modele za perilo radi pokažemo na ogled. — Švicarske vezenine.

Strogo solidno blago. Nizke stalne cene.

Gg. učiteljem in njih rodbinam 5% popusta.

Svetlolikalnica:

23 42-34 Kolodvorske ulice št. 8.

Prva avstro-ogr. c. in kr. priv. ameriška tovarna **Cottage-Organs in orgelj-harmonijev.** 36 52 29

Najboljše orgelj-harmonije

obeh sistemov izdeluje in pošilja najceneje

RUDOLF PAJKR & Komp.,

Kraljevi gradec št. 133 (Češko).

Zaloga: Dunaj, Praga, Budimpešta.

Harmonije na pendel obeh sistemov in vseh velikosti, z natančno orgeljsko mensuro za cerkve, semenišča in kot orglje za vajo.

Pošilja se poštine prosto do zadnje železniške postaje. Gospodom učiteljem visok rabat. Delna odplačila od 8 K dalje.

Cenovniki gratis in franko.

Gospod Ubald pl. Trnkoczy v Ljubljani.

Imam šest mesecev starega otroka, ki je bil do drugega meseca dojen. Takrat ga je pričela siliti moja soproga tudi z Vašim „Sladinom“ (Doktor pl. Trnkoczya „Sladni čaj“). In kakor hitro je pričel uživati „Sladin“, se ga ni moglo več pripraviti, da bi še pil materino mleko. Od tistega časa dobiva edino le „Sladin“ in je tako rejen, da se mu vsakdo čudi, kdor ga vidi. Ker sem prepričan, da je Vaš „Sladin“ res dobro hranivo za otroke, prosim, pošljite mi ga 30 zavojev, ker ga hočem priporočati tudi drugim.

Z odličnim spoštovanjem
21./I. 1909.

Franc Dekleva
Slavina (Prestranek), Notranjsko.

RETTIG-ova ŠOLSKA KLOP je klop prihodnosti!

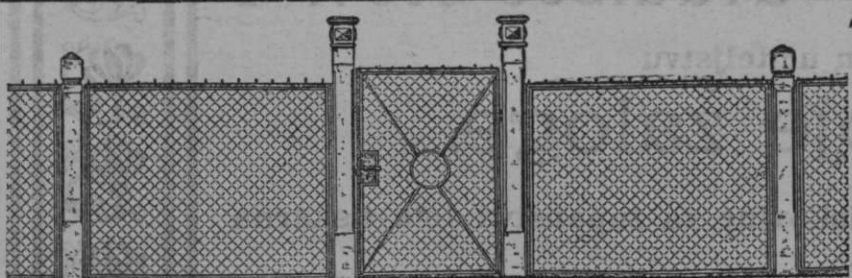
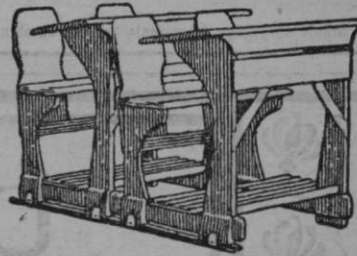

Temeljito snaženje šolskih tal in prahu, učenčevemu zdravju najprikladnejše sedenje.

Pravico za izdelovanje RETTIG-ove klopi ima in vsa pojasnila daje

Fran Burger 8 21 16

mizarski mojster v Spod. Šiški.

Trnjevo žico in žične mreže za ograje

vsakovrstne poljedelske stroje in razno orodje, posebno

travniske brane, pluge za globoko oranje (rigolanje), drevesne žage in trsne škarje, leščerbe za uničevanje gosenic in ličink (izvrstna iznajdba), najboljši portland cement, traverze, strešno lepenko, škrlj „Eternit“, najboljša snov za kritje streh, cevi in stranišni nastavki iz kamenščine, vodovodne cevi iz kovnega železa ali svinca, sesalke in vodovodne naprave, zajamčena umetna gnojila in razno drugo blago priporoča po najnižjih cenah

trgovina z železnino „Merkur“ 46 12-7

PETER MAJDIČ v CELJU.

Drage so

„Pekatete“ to je res, a uvažujte današnjo visoko ceno zdroba, jaje in mleka, pa pridete do zaključka, da kaže bolj „Pekatete“ kupovati, kakor domače testenine pripravljati.

V najinem založništvu je izšla:

VOJVODINA KRANJSKA

Izdava A za šole:

17 zemljepisnih nariskov v barvotisku z besedilom in dodanim pojasnilom zemljepisnih znamenj.

Sestavil in narisal

FRAN MAROLT,
učitelj v Ljubljani.

Visoki deželni svet kranjski je z razpisom z dne 25. maja 1907, št. 2463, odobril in pripustil to učilo v uporabo kot razredno na ljudskih in meščanskih šolah s slovenskim učnim jezikom.

Vsi nariski, izvršeni na 18 listih, so risani v merilu 1 : 75.000. — Velikost 87 x 60 cm.

Torej ponazarujejo po minimalnem načrtu za zemljepisni pouk v ljudskih šolah izbrano učilo v taki velikosti in preglednosti, da ga vsi učenci vsega razreda lahko na daljavo čitajo.

Cena 10 K.

Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani.

Cena 1 K.

Izdava B za učence:

17 zemljepisnih nariskov v barvotisku z besedilom.

Sestavil in narisal

FRAN MAROLT,
učitelj v Ljubljani.

Izbor učiva se naslanja doslovno na podrobni učni načrt, ki ga je odobril c. kr. deželni šolski svet z razpisom z dne 27. decembra 1903, št. 2791, in ki velja kot normativ za domoznanski pouk v četrtem šolskem letu 2-, 3-, 4- in večrazrednih ljudskih šol. Z razpisom vis. c. kr. deželnega šolskega sveta kranjskega z dne 28. januarja 1908, št. 468, je to delo odobreno kot učilo na ljudskih in meščanskih šolah.

Naš denarni zavod.

(15) 12—10

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Vplačuje in izplačuje se vsak četrtek od 11.—12. ure dopoldne in vsako soboto od 5.—1/7. ure zvečer ali pa vsak dan potom poštne nakaznice ali c. kr. poštne hranilnice (čekovni račun št. 866.312). Za drugače storjena vplačila zadruga ni odgovorna.

Sprejem hranilnih vlog po 5%, oddaja posojil na osebni kredit po določenih rokih vračevanja (glej spodaj) proti zadostni varnosti. Za tako velja: vsaj eden dober porok in plačnik, zastava premičnin, zemljišče in vključenih terjatev, predznanba na plačo ali penzijo.

Prošnje za posojila brezplačno proti vpošiljavi 20 h v poštinih znamkah za frankaturo. Tudi prošnjam za posojila naj se priloži poštna znamka za 20 h za dopošiljatev rešitve.

Vsakih 100 K posojila (dva pasivna deleža) se vrača po načinu:

A	v 12 mesečnih rokih, in sicer 11 rokov à 9 K — h, 12. rok 4 K 73 h
B	" 18 " " " " 17 " 6 " " 18. " 3 " 56 "
C	" 24 " " " " 23 " 4 " 50 " 24. " 4 " — "
D	" 38 " " " " 37 " 3 " " 38. " — " 66 "
E	" 46 " " " " 45 " 2 " 50 " 46. " 1 " 81 "
F	" 60 " " " " 59 " 2 " — " 60. " — " 70 "
G	" 70 " " " " 69 " 1 " 75 " 70. " 1 " 42 "
H	" 85 " " " " 84 " 1 " 50 " 85. " 1 " 26 "

Zadružni lokal je v Ljubljani, Gradišče št. 4., I. nadstr.

JULIJA ŠTOR

v Ljubljani, Prešernove ulice šte. 5.

Največja zaloga moških, damskih in otroških čevljev, dalje čevljev za lawn-tenis in pristnih goisserskih gorskih čevljev.

21 8—8

Elegantna in skrbna izvršitev po vseh cenah.

Najpriležnejši čevlji sedanjosti!

Trgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami, prodaja c. kr. šolskih knjig in igralnih kart

Zvezna trgovina v Celju

Rotovška ulica št. 2

priporoča kancelijski, konceptni, pismeni, dokumentni, ministrski, ovitni in barvani papir; svinčnike, peresa, peresnike, radirke, kamenčke, tablice, gobice, črnilo itd. — Največja zaloga vseh tiskovin za občinske urade, krajne šolske svete, učiteljstvo, župnijske urade, okrajne zastope, užitniške zastope, hranilnice, posojilnice, odvetnike, notarje in privatnike.

Lastna zaloga šolskih zvezkov in risank.

Temni lak za šolske table. — Strune za gosli. — Štambilje, vignete. — Zavitke za urade v vseh velikostih. — Ceniki brezplačno na razpolago. — Dobro blago in točna postrežba.

6 42—38

Stanje hranilnih vlog koncem oktobra 1907: K 22.15877-233.

Pošt. hran. rač. št. 828.406.

Telefon 185.

Kmetska posojilnica

ljubljske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Ljubljana, Dunajska cesta 18,

v lastnem združnem domu

obrestuje hranilne vloge po 4 1/2 %

brez vsakega odbitka rentnega davka, ki ga plačuje posojilnica sama za vložnike. Sprejema tudi vloge na tekoči račun v zvezi s čekovnim prometom ter jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

Posojuje na zemljišča po 5 1/4 % z 1 1/2 % amortizacijo ali pa po 5 1/4 % brez amortizacije. Na menicipo 6%. Posojilnica sprejema tudi vsak drugi 19 načrt glede amortizacije dolga. 8 8

Stanje upravnega premoženja koncem oktobra 1907: K 12.746.874-08.

Mestna hranilnica = ljubljanska =

v lastni hiši Prešernove ulice šte. 3

poprej na Mestnem trgu zraven rotovža.

Stanje hranilnih vlog: nad 34 milijonov kron.

Rezervni zaklad: nad 860.000 kron.

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 9. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdignjene obresti vsacega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

Za varnost vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in vso svojo davčno močjo. Da je varnost vlog popolna, svedoči zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar maloletnih otrok in varovancev.

20 8—8

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

UČITELJSKA TISKARNA

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

Gradišče šte. 4 v Ljubljani Gradišče šte. 4

priporoča sl. kraj. šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljstvu

uradne tiskovine iz svoje zaloge.

Ceniki se pošiljajo na zahtevo zastoj. Postrežba točna. Tudi vse tiskovine za županstva ima tiskarna po zmernih cenah v zalogi.

Tiskarna sprejema vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela ter jih izvršuje okusno in po solidnih cenah. Tiskovine se izvršujejo v eni ali več barvah. Tiskanje muzikalij in časopisov.

Telefon št. 118.

Litografija.

Poštna hranilnica št. 76.307.

(5) 52—29